

УДК 796.5

Лужанська Т.Ю., к.г.н.

Гавришко С.Г., кандидат наук з фізичного виховання та спорту

Касинець О.В., старший викладач

Махлинець С.С., старший викладач

Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглядається питання становлення та поглиблення співпраці у межах транскордонного співробітництва. Акцентується увага на етапах розвитку транскордонного співробітництва, основних нормативно-правових актах, основних програмах співпраці, перспективах співпраці та залучення іноземних інвестицій.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, етапи транскордонного співробітництва, програми транскордонного співробітництва, іноземні інвестиції.

Luzhanska T., Gavryshkiv S., Kasynets O., Machliniec S.

PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF TRANS-FRONTIER COOPERATION IN ZAKARPATYA OBLAST

In the proposed article we touch upon the problems of formation and deepening of trans-frontier cooperation. The attention is focused upon the stages of trans-frontier cooperation development, principle normative legal acts, main cooperation programs, cooperation perspectives and attraction of foreign investors.

Key words: trans-frontier cooperation, stages of trans-frontier cooperation, programs of trans-frontier cooperation, foreign investment.

Лужанская Т.Ю., Гавришко С.Г., Касинець О.В., Махлинець С.С.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье рассматриваются вопросы становления и углубления сотрудничества в пределах трансграничного сотрудничества. Акцентируется внимание на этапах развития трансграничного сотрудничества, основных нормативно-правовых актах, основных программах сотрудничества, перспективах сотрудничества и привлечения иностранных инвестиций.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, этапы трансграничного сотрудничества, программы трансграничного сотрудничества, иностранные инвестиции.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

Розширення Європейського Союзу, вступ України до СОТ, світова економічна криза, інші процеси глобалізації мають суттєвий вплив на соціально-економічний розвиток української держави. Життя ставить перед українським суспільством нові виклики зовнішнього і внутрішнього походження, які у своїй сукупності спричиняють різку диференціацію українських регіонів, насамперед прикордонних, в першу чергу за інтегральним показником, яким є показник рівня людського розвитку. Така диференціація спричинює соціальну напруженість і веде до наростання відчуженості між громадами та регіонами, що становить загрозу національній безпеці української держави.

Важливим кроком для виходу із такого становища є використання потенціалу транскордонного співробітництва як інноваційного інструменту державної регіональної політики. Упродовж останніх років Україна стала активним учасником європейських інтеграційних процесів, що, не в останню чергу, зумовлюється існуванням спільних кордонів із країнами, які вже є членами Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми.

У даний час у транскордонних регіонах виникає безліч спільних проблем в екологічній, транспортній, економічній, культурно-освітній, соціальній та інших сферах, для вирішення яких необхідно об'єднувати зусилля. Наукові дослідження цих проблем здійснюють багато вітчизняних науковців: О.Амоша, П.Беленький, В.Будкін, Б.Буркінський, В.Євдокименко, Є.Кіш, М. Козоріз, М.Лендєл, Н.Луцишин, П.Луцишин, В.Ляшенко, Ю. Макогон, М. Мальський, А. Мельник, В.Мікловда, А.Мокій, В. Пила, С.Писаренко, та вчені інших країн: П. Еберхардт, Р.Федан, Т. Коморніцкі, (Польща), Б. Борісов, М. Ілієва (Болгарія), С.Романов, В. Білчак, Л. Вардомський, Й. Зверєв (Росія), П. Кузьмішин, Ю.Тей (Словаччина), Д. Віллерс (Німеччина), Р.Ратті, Г.-М.Чуді (Швейцарія) та інші.

Цілі статті. Метою статті є дослідити становлення, проблеми та перспективи розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області. У ході дослідження перед нами стояли такі завдання: визначити ключові фактори в розвитку спільних структур для транскордонного співробітництва; етапи розвитку транскордонного співробітництва; основні нормативно-правові акти; програми транскордонної співпраці; перспективи співробітництва у сфері транскордонної співпраці; залучення іноземних інвестицій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасних соціополітичних та економічних умовах найбільш ефективним шляхом вирішення спільних проблем розвитку та поглиблення взаємовигідних контактів між населенням сусідніх країн є транскордонне співробітництво, та формування Єврорегіону як форми транскордонного співробітництва між територіальними громадами або місцевими органами влади прикордонних регіонів двох або більше держав, що мають спільний кордон, яка спрямоване на координацію їх взаємних зусиль і здійснення узгоджених заходів у різних сферах життєдіяльності, у відповідності до національних законодавств і норм міжнародного права, для вирішення спільних проблем і в інтересах людей, що населяють його територію по обидві боки державного кордону.

Досвід демонструє, що ключовими факторами в розвитку спільних структур для транскордонного співробітництва є наступні:

1) спільні структури можуть бути засновані лише у відповідності до потреб тривалого та різнобічного співробітництва. Вони не повинні бути першим кроком у розвитку співробітництва;

2) спільні структури, які мають повноваження приймати рішення, повинні складатися з рівного представництва партнерів по обидва боки кордону;

3) кожна форма співробітництва, а також часто географічні умови території, впливають на практичне вирішення проблем розвитку регіону [1].

Рекомендовані етапи розвитку транскордонного співробітництва:

- вивчення існуючих зв'язків між партнерами;
- визначення стратегії розвитку;
- розробка і забезпечення програм розвитку,
- моніторинг і оцінка

Незважаючи на всі політичні зусилля, на сьогодні не існує єдиного правового інструменту на території ЄС, який би безпосередньо регулював процеси транскордонного, міжрегіонального та міжнаціонального співробітництва.

Основні нормативно-правові акти на даний час вироблені у сфері регулювання процесів транскордонного співробітництва, наприклад:

- Північна угода про транскордонне співробітництво між муніципалітетами (1977р.);

- Європейська рамкова Конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями та додаткові протоколи до неї, які, однак, не можуть бути реалізовані безпосередньо, а виконують роль рамкових угод, які мають

бути застосовані через дво-та трьохсторонні міжнародні угоди (Мадрид, 21 травня 1980р.);

- Двосторонні угоди, такі як Бенелюкська угода, Німецько-Нідерландська Ангольська угода, кожна з яких є заснованою на Мадридській конвенції, і які спрощують співробітництво для транскордонних регіональних та/чи місцевих органів влади та для реалізації транскордонних програм;

- Численні конвенції, договори, угоди та протоколи, які мають двосторонній чи трьохсторонній характер, та учасниками яких є національні та/чи регіональні і місцеві органи влади. Ці документи часто містять декларації щодо готовності до добросусідського співробітництва, партнерства тощо, однак не створюють можливості для формування транскордонних структур;

- Регіональні та місцеві угоди, які привели до створення багатьох прикордонних та транскордонних робочих спільнот - Єврорегіонів та подібних структур - на внутрішніх та зовнішніх кордонах ЄС;

- Специфічна проектна співпраця, здебільшого спрощена через прямі двосторонні регіональні та/чи місцеві угоди та, в деяких випадках, через європейські та національні правові інструменти (наприклад, спільні економічні компанії) [4].

Інституції міжрегіонального та міжнаціонального співробітництва, які недавно були створені в контексті програм INTERREG B та C, за своїм статусом не є такими, діяльність яких має юридичні наслідки. Водночас, все ще відсутніми є правові інструменти вирішення цієї проблеми.

INTERREG III B – транснаціональне співробітництво. Європа була розділена на 13 макротериторій з метою успішної інтеграції ініціатив, якими можуть скористатися національні, регіональні та місцеві органи влади. Основною метою програми є об'єднання та інтеграція держав-членів ЄС та сусідніх країн.

Країни Карпатського регіону є частиною території Центральної Європи – Адріатики – Дунаю – Південно-Східної Європи тобто CADSES (Central Adriatic Danubian South-Eastern European Space) і тому беруть участь у реалізації однойменної програми. CADSES охоплює 18 країн від Балтійського моря (Польща, Німеччина) через Австрію, Західну частину Італії, Балкани та Італію до Середземного моря).

Головні сфери підтримки:

- 1) спільна розробка транснаціональних стратегій розвитку, включно співробітництва між урбанізованими та сільськими територіями;
- 2) створення ефективних європейських транспортних мереж;
- 3) сприяння розвитку інформаційного суспільства;
- 4) співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища.

INTERREG III C – міжрегіональне співробітництво. Основною метою є сприяння розвитку регіонів, які не поділяють спільний кордон, через обмін досвідом та інформацією. У програмі можуть брати участь інституцій з будь-яких територій держав-членів ЄС, а також із сусідніх країн.

Головні сфери підтримки:

- 1) обмін досвідом між регіонами держав-членів та країнами, які не є членами Союзу;
- 2) співпраця у сферах розвитку людського потенціалу, інформаційного суспільства, підприємництва, туризму, культури та охорони навколишнього середовища.

Особлива увага приділяється залученню регіонів, які знаходяться на островах, узбережжі, дуже віддаленим регіонам та регіонам країн-аплікантів. Впродовж 2004-2006 років географічні межі програми транскордонного співробітництва PHARE передбачалося розширити до зовнішніх кордонів Болгарії та Румунії.

Програма TACIS Cross-Border Cooperation (CBC), що здійснюється на території країн СНД. У проектах, що підтримуються програмою можуть брати і представники країн ЄС як додаткові партнери.

Програма TACIS CBC підтримує діяльність у наступних сферах:

1) *адміністративні реформи*: управління місцевим та регіональним самоврядуванням, місцева та регіональна демократія, фінансові справи та бюджет, прийняття рішення на місцевому та регіональному рівні, зв'язки з громадськістю;

2) *місцевий економічний розвиток*: підтримка та розвиток МСБ, економічне планування, розвиток туризму, розробка стратегій, спрямованих на зменшення рівня безробіття, розвиток населених пунктів;

3) *соціальний розвиток*: охорона здоров'я, інтеграція національних меншин, підтримка молоді та освіти;

4) *захист навколишнього середовища та підвищення ефективності використання енергії*: захист та розвиток навколишнього середовища, утилізація відходів, перевезення та автошляхи, економне та ефективне використання джерел енергії, використання альтернативних джерел енергії.

Програма TACIS CBC складається з двох підпрограм:

1) Фонду підтримки малих проектів (Tacis CBC Small Project Facility), який орієнтований на підтримку проектів, максимальна вартість яких 200 тис. євро;

2) Фонду підтримки мікропроектів (Tacis CBC Micro Project Facility), орієнтований на підтримку проектів, максимальна вартість яких 50 тис. євро

Головними завданнями програми TACIS CBC SPF є такі:

- покращення рівня життя у прикордонних регіонах країн СНД;
- сприяння співробітництву між прикордонними регіонами та органами місцевої влади країн СНД та ЄС;

- фінансування проектів, які зосереджені на вирішенні спільних прикордонних проблем та які сприяють розвитку інституційної спроможності партнерів.

Окрема глава Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС присвячена транскордонному та регіональному співробітництву. Це свідчить про можливість використання транскордонного співробітництва як каталізатора процесів європейської інтеграції України. Насамперед мова йде про євро регіони та європейські угруповання територіального співробітництва (ЄУТС). ЄУТС є порівняно новою формою транскордонного співробітництва, що має як переваги (зокрема, спрощення процесів транскордонного співробітництва), так і недоліки (наприклад, тривалий період адаптації до національного законодавства країн, де зареєстровано ЄУТС). Очікується, що з 2014 року пріоритетною формою транскордонного співробітництва в ЄС стане саме ЄУТС. Зміцнити інституційну платформу європейської інтеграції України можна за допомогою використання організаційно-інституційного та інституційно-правового механізмів узгодження діяльності щодо транскордонного співробітництва із відповідними пріоритетами ЄС. Зокрема, доцільним є узгодження процесів транскордонного співробітництва за участі української сторони із стратегічними пріоритетами європейської інтеграції, включно із Угодою про Асоціацію між Україною та ЄС, а також прийняття комплексу нормативно-правових документів щодо регіонального розвитку (у т. ч. транскордонного співробітництва) відповідно до базових орієнтирів законодавства ЄС у цій сфері (прийняття Державної стратегії регіонального розвитку України до 2020 року та внесення змін до положень Закону України «Про транскордонне співробітництво» від 2004 р.).

Україна є безпосередньою управлінською ланкою-учасником транскордонного співробітництва, яка реалізовує норми міжнародних угод та національного законодавства, є регіональні та місцеві органи влади обласного, районного рівнів та органи самоврядування територіальних громад місцевого рівня. В межах компетенції, і з метою виконання державних програм, місцеві органи мають право приймати власні підзаконні нормативні акти. Однак, актуальним є питання про надання більшої

незалежності цим інститутам у прийнятті рішень, ширших нормативних повноважень, а також встановлення реальної відповідальності на місцевому рівні за результат діяльності, що відповідає європейським стандартам.

Роль прикордонної території Закарпатської області у міжнародному співробітництві є важливою у територіально-просторовому значенні – як зони безпосередньої взаємодії економіки України, Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії з політичної точки зору. Геополітичне розташування Закарпатської області сприяє її участі у функціонуванні єврорегіону, який є однією з найбільш ефективних форм транскордонної співпраці в Європі, включно Центральної Європи та України. Існуючі інституційні, правові та організаційні моделі побудови єврорегіонів, які, до того ж, є вже давно апробованими на решті території європейського континенту, демонструють, що залучення певної території до діяльності єврорегіону, а також до процесів транскордонного співробітництва взагалі, є шансом для вирішення традиційних проблем соціально-економічного розвитку, налагодження співпраці з партнерами по іншій бік кордону, залучення інвестицій та налагодження міжлюдських контактів між різними етнічними групами населення.

Відповідно до Концепції державної регіональної політики (затвердженої Указом Президента України від 25 травня 2001 року № 341/2001) для досягнення головної мети державної регіональної політики передбачається забезпечити вирішення насамперед таких основних завдань: налагодження міжнародного співробітництва у сфері регіональної політики, наближення національного законодавства з цього питання до норм і стандартів Європейського Союзу, а також розвитку транскордонного співробітництва як дійового засобу зміцнення міждержавних відносин та вирішення регіональних проблем.

В рамках трілатеральної Угоди ІНТЕРРЕГІО про співробітництво Закарпатської області (Україна), Сату-Марського повіту (Румунія) та області Саболч-Сатмар-Берег (Угорщина) передбачалось:

I. Двохсторонній українсько-угорський проект Міжнародний пункт переходу Лужанка- Берегшурань:

- будівництво об'єктів митної і прикордонної інфраструктури;
- будівництво об'їзних шляхів в обхід м. Берегова і с. Лужанка.

II. Трьохсторонній українсько-румунсько-угорський проект Міжнародна ріка Тиса:

- будівництво та відновлення водозахисних дамб, берегоукріплення;
- створення автоматизованої інформаційно-вимірювальної системи прогнозу паводків і управління водними ресурсами в басейні р.Тиса;
- створення міжнародного Еко-Центру «Тиса» та міжнародної природоохоронного регіону «Тисянська долина».

- створення тристоронньої моніторингової системи в басейні р. Тиса.

III. Двохсторонній українсько-угорський проект Мукачівський замок:

- завершення реставраційних робіт;
- внесення під патронат ЮНЕСКО;
- виготовлення пам'ятника Ілоні Зріні.

IV. Двохсторонній українсько-румунський проект Міжнародний пункт переходу Дяково-Халмеу:

- будівництво об'єктів митної і прикордонної інфраструктури.

V. Реалізація спільного проекту природно-рекреаційного комплексу на базі солених озер в районі смт.Солотвино Тячівського району.

VI. Розробка і реалізація проекту щодо розвитку спортивно-туристичного комплексу «Синяк» Мукачівського району.

Основні положення Рамкової угоди про міжрегіональне співробітництво між Закарпатською областю України та Повіту Марамуреш Республіки Румунія:

В галузі економіки Сторони сприятимуть:

- обміну досвідом в організації різних форм навчання з питань механізму ринкової економіки та зміни форм власності;
- участі суб'єктів господарської діяльності Сторін у взаємній торгівлі, семінарах, нарадах та зустрічах представників ділових кіл;
- обміну актуальною економічно-господарською та юридичною інформацією;
- взаємному розвитку експортно-імпортних відносин, у першу чергу, в переробці надлишків сільськогосподарської продукції та виробництві товарів широкого вжитку із місцевої сировини;
- налагодженню широкої кооперації в галузі використання сировини, матеріалів насіння, плеїнної худоби, добрив, засобів захисту рослин, машин та обладнання;
- обміну технологіями та науковими дослідженнями;
- налагодженню співпраці між господарськими та виробничими об'єднаннями, в тому числі шляхом створення спільних підприємств, господарських товариств та розширення спільної виробничої діяльності з залученням інвестицій з обох сторін в рамках дії Закону України «Про пільговий режим інвестиційної діяльності у Закарпатській області».

Основні положення Угоди між Закарпатською обласною державною адміністрацією України та Підкарпатським воєводством Республіки Польща про транскордонне співробітництво.

Сторони будуть сприяти реалізації співпраці регіонів, міст, сільських громад, установ та підприємств, у таких галузях:

- прикордонна та транспортна інфраструктура; сільське господарство та переробна промисловість;
- освіта і професійна підготовка; охорона середовища;
- цивільна оборона;
- охорона прав національних меншин та їх культурної спадщини;
- інтеграція держав Центрально-Східної Європи з Європейським Союзом у інших галузях, які є предметом спільної зацікавленості та взаємної письмової домовленості Сторін.

У зв'язку з інтеграційними процесами важливого значення для Закарпатської області набуває діяльність у сфері транскордонного та міжрегіонального співробітництва. Це дієвий засіб зміцнення міждержавних відносин та вирішення регіональних проблем через впровадження спільних транскордонних проектів та програм регіонального розвитку.

На сьогодні перед органами виконавчої влади і місцевого самоврядування стоїть важливе завдання: ефективно використання геополітичних та гео економічних переваг Закарпаття як «зовнішнього» регіону Європейського Союзу з метою прискорення економічного та соціального розвитку краю.

Існує цілий ряд об'єктивних причин, що спонукають розвиток *транскордонного співробітництва Закарпатської області*, зокрема деякі з них:

1) зовнішньополітичною стратегією зближення України з Європейським Союзом, яка розглядає транскордонне співробітництво як один із інструментів європейської інтеграції;

2) впливом процесів глобалізації світової економіки на просторовий розвиток України, зокрема, можливістю оцінити конкурентоспроможність Закарпатської області у порівнянні з прилеглими регіонами сусідніх держав;

3) наближенням кордону Європейського Союзу, що вимагає вироблення стратегії використання переваг транскордонного співробітництва Закарпаття із прикордонними територіями сусідніх країн у нових геополітичних умовах, що дозволить нейтралізувати негативні наслідки, які можуть виникнути у зв'язку з введенням візового режиму, запровадженням сусідніми державами нового законодавства у сфері регулювання торгівлі та міграції;

4) впровадженням нових умов та процедур фінансування Європейською Комісією транскордонних програм в Україні (Повідомлення Європейської Комісії «Розширена Європа»), які передбачають спільну з прикордонними регіонами участь у розробці та поданні стратегічних проектів для залучення міжнародних донорських коштів у розвиток регіонів;

5) необхідністю створення збалансованої просторової структури з метою узгодження та синхронізації програм розвитку по обидві сторони кордону;

6) необхідністю продовження роботи над програмним документом спільного розвитку прикордонних територій з метою впровадження стратегічного підходу для вирішення проблем Закарпатської області як прикордонного регіону;

7) необхідністю враховувати транскордонні специфічні умови розвитку в національних та регіональних програмах;

8) необхідністю координування діяльності агенцій місцевого розвитку та надання їм інформаційно-консультаційної допомоги з метою підвищення ефективності розробки донорських проектів для залучення додаткових коштів у розвиток районів.

У Закарпатті є можливість продуктивно працювати над вирішенням складових інтеграційної стратегії України і особливо залученні інвестицій, вдосконалення транскордонного співробітництва та механізму стабілізації міжнародних відносин в районах компактного проживання національних меншин. Саме практика відпрацювання складових механізму інтеграційних процесів, її дієвість в багатьох випадках дає можливість використовувати і впроваджувати напрацьований досвід в інших регіонах держави, своєчасно вносити поправки і реагувати на недоліки.

На території Закарпатської області буде продовжуватися розробка спільних операційних програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства (ППС ЄІС) на 2014–2020 роки та великомасштабних інфраструктурних проектів, що реалізуватимуться в рамках наступних програм:

- 1) ППС ЄІС «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна» 2014 – 2020 роки;
- 2) ППС ЄІС «Румунія-Україна» 2014 – 2020 роки;
- 3) ППС ЄІС «Польща-Білорусь-Україна» 2014 – 2020 роки.

Закарпатський регіональний центр з інвестицій та розвитку спільно з угорськими партнерами успішно виконує грант в рамках програми транскордонного співробітництва Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна на отримання грантів Євросоюзу по проекту «Комплексна регіональна співпраця з метою підвищення зайнятості на угорсько-українській прикордонній території». В рамках цього проекту проведені дослідження ринку праці у населених пунктах всіх районів області, на основі аналізу, яких розроблена карта трудових ресурсів області та проведено семінар з метою привернення уваги до результатів дослідження.

Товариство «Закарпатське обласне агентство із залучення інвестицій та господарського розвитку територій» упродовж 2014 року приймало участь у розробці та реалізації проектів: «Створення транскордонного Агроіндустріального парку на українсько-угорському кордоні»; «Створення транскордонного сільськогосподарського кооперативу та інфраструктури регіонального оптового ринку (AGRO-COOP)» (Україна-Угорщина); «Збереження культурної спадщини країни південно-східної Європи–RANSCULTURENET»; «Створення системи раннього попередження в Закарпатській області та Кошицькому краї» (спільно з Міністерством внутрішніх справ Словаччини); «Вивчення можливостей розвитку транскордонних кластерів у сфері виробництва продуктів харчування та інформаційних технологій» (разом з Кошицьким технічним університетом); «Створення здорового бізнес-середовища та налагодження зв'язків між підприємцями України та Словаччини» (разом з Тренчінською торговою палатою); «Розробка проекту реконструкції мереж водопостачання та водовідведення в Угорщині (м.Ніредьхаза) та Україні (м.Ужгород та м.Мукачево)».

У сучасних умовах інвестиції виступають найважливішим способом забезпечення мов виходу держави з економічної кризи, сприяють впровадженню

нових технологій, сучасних видів устаткування, передового досвіду іноземних підприємств, методів управління виробничої культури, збільшенню продуктивності праці, підвищенню добробуту населення тощо. У розвиток економіки Закарпатської області за 1994-2014 рр. залучено 376,6 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), що відповідно становить 300,0 дол. США у розрахунку на одну особу.

На території Закарпатської області з іноземними інвестиціями функціонує 755 підприємств. За 2014 рік в економіку області іноземними інвесторами вкладено 19,7 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що на 52,8 млн. дол. США менше 2013 року.

В рамках виконання Програми Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020 р., визначено головні пріоритети у сфері залучення іноземних інвестицій на 2015 рік:

- підвищення ефективності системи управління;
- підвищення ефективності системи управління процесами іноземного інвестування на регіональному рівні;
- популяризація Закарпатської області на міжнародному рівні;
- створення позитивного іміджу та підвищення інвестиційної привабливості Закарпатської області;
- інформаційне забезпечення процесу залучення іноземних інвестицій;
- участь у заходах з популяризації інвестиційно-економічного потенціалу Закарпаття.

Розвиток взаємодії держави та бізнесу є однією з найважливіших умов для формування ефективної інвестиційної політики, підвищення інноваційної активності в економіці, розвитку економічної та соціальної інфраструктури. Головним завданням інвестиційної політики буде участь у розвитку державно-приватного партнерства, активізація інноваційної діяльності в інтересах розвитку економіки, спрямування інвестиційних потоків у пріоритетні сектори, створення та вдосконалення пріоритетного розвитку області.

У 2015 році приріст обсягу прямих іноземних інвестицій становитиме 22 млн. дол. США, що на 11,7 % більше показника 2014 року. Також у 2015 році очікується приріст капітальних інвестицій на 0,15 % або 3,5 млн. грн. та становитиме 2331,8 5 млн. гривень.

За останні роки на Закарпатті запроваджено проведення Днів Добросусідства із прикордонними регіонами суміжних держав. Це дає можливість розвивати набуті взаємозв'язки і налагоджувати нові, розширювати сфери співробітництва за різними напрямками суспільної діяльності, що склалися в силу географічних та історичних умов. Процес європейської інтеграції наших сусідів матиме потужний вплив на зміну системи транскордонного співробітництва, що в свою чергу у перспективі матиме позитивний вплив на налагодження взаємодії із Асоціацією Європейських Регіонів.

Одне із найважливіших завдань, яке сьогодні вирішує обласна державна адміністрація, полягає в отриманні визнання Закарпатської області як стратегічно важливої території для впровадження інноваційних проектів та програм Європейського Союзу. Специфіка Закарпатської області, як «зовнішнього кордону Європейського Союзу» відкриває широкі можливості та конкретні передумови для визнання Закарпатської області Центром Європейських Ініціатив. З метою отримання такого статусу Закарпатська область працює над розвитком таких стратегічних напрямів, які повністю відповідаючи євроінтеграційному курсу держави, створюють всі передумови для того, щоб Закарпатська область виконувала функцію основного каталізатора євроінтеграційних процесів.

Учасниками погоджено три стратегічні цілі, для досягнення яких буде надаватися фінансова підтримка ЄС, зокрема для економічного та соціального розвитку спільних

кордонів, вирішення завдань у сфері довкілля, охорони здоров'я та безпеки населення; створення кращих умов та інструментів для покращення переміщення людей, товарів та капіталу. На підставі згаданих завдань визначають 10 конкретних тематичних цілей з врахуванням важливості їх транскордонного впливу. Орієнтовний бюджет Європейського інструменту сусідства для фінансування програм прикордонного співробітництва складає 700 млн. євро.

Висновки. Одним із пріоритетних важелів регіональної політики Закарпаття є транскордонне співробітництво, яке забезпечується шляхом налагодження партнерських зв'язків між прикордонними регіонами, активізацією міжрегіонального співробітництва у всіх сферах господарювання, розробкою спільної стратегії розвитку для регіонів-партнерів.

Співробітництво з європейськими партнерами сприяє оздоровленню економіки. Широка та активна участь у програмах, які фінансуватимуться ЄС, і будуть спрямовані на безпосередніх сусідів, буде одним з вирішальних факторів ролі Закарпатської області в успішній співпраці Сходу та Заходу. Закарпатська область може стати лідером серед областей України в опрацюванні, впровадженні та моніторингу програм ЄС і зможе поділитись відповідними знаннями та навиками з іншими областями України в процесі інтеграції з Європейським Союзом.

Список використаних джерел:

1. Жулканич О. Регіон в системі зовнішньоекономічних відносин. – Ужгород: Видавництво «Мистецька лінія», 2001. – 200с.
2. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.
3. Мінченко М.В., Чижів Л.П., Фролков А.В. Планування та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів.- Суми:ВТД «Університетська книга», 2004. – 442с.
4. Новицький В.С. Міжнародна економічна діяльність України. – К.:КНЕУ, 2003. – 948с.
5. Організаційно-економічний механізм розвитку регіону: трансформаційні процеси та їх інституційне забезпечення./ За ред. А.Ф. Мельник. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 608с.
6. Суховірський Б.І. Регіональні стратегії економічного розвитку регіону (теоретичні та прикладні основи геоелектроніки). – К.:КНЕУ, 2000. – 154с.
7. Статистичний щорічник Закарпаття за 2014 рік. Державний комітет статистики України, Головне управління статистики України в Закарпатській області. –Ужгород, 2014. – 591с.

Рецензент д.е.н., професор Мілашовська О.І.